

ChristenUnie
mevrouw K. Oldenhuis
Per email: k.oldenhuis@zutphen.nl

<i>Inlichtingen bij:</i>	J. Kerkhof	<i>Telefoon:</i>	14 0575	<i>Bijlage(n):</i>	-
<i>Team:</i>	Veiligheid	<i>Zaaknummer:</i>	1070556	<i>Uw bericht van:</i>	3 juni 2025
<i>Onderwerp:</i>	beantwoording vragen over ondermijning	<i>Datum:</i>	15 juli 2025	<i>Griffienr:</i>	2025-V0019

Geachte mevrouw Oldenhuis,

In uw brief van 3 juni 2025 heeft u ons namens de fractie van ChristenUnie een aantal vragen gesteld over het hierboven vermelde onderwerp. Hiermee beantwoorden wij uw vragen op grond van artikel 3:35 van het Reglement van orde van de gemeenteraad.

Antwoorden op uw vragen

Wij herhalen eerst uw vraag hieronder. Daarna volgt ons antwoord op uw vraag.

1. Welke vormen van ondermijnende criminaliteit kent de gemeente Zutphen?

Voordat we antwoord kunnen geven op deze vraag is het goed om aan te geven waar het bij ondermijnende criminaliteit om gaat. Ondermijnende criminaliteit is een vorm van criminaliteit waarbij de scheidslijn tussen de legale bovenwereld en de illegale onderwereld vervaagt. Het gaat om georganiseerde criminaliteit gericht op financieel gewin, zoals bijvoorbeeld drugscriminaliteit, witwassen, arbeidsuitbuiting. Criminelen maken daarbij gebruik van legale diensten, bedrijven en structuren om hun illegale activiteiten te faciliteren en te verhullen. De ondermijnende effecten hiervan zijn op lokaal niveau voelbaar en tasten de rechtsstaat en het vertrouwen in overheid en instituties aan.

Georganiseerde criminaliteit en de daarmee gepaard gaande ondermijnende effecten komen overal voor, dus ook in de gemeente Zutphen. Het is moeilijk om dat concreet inzichtelijk te maken. Criminelen proberen immers zoveel mogelijk onder de radar te blijven. Er zijn wel indicaties over de vormen van ondermijnende criminaliteit die zich in de gemeente Zutphen voordoen.

In 2018 is een ondermijningsbeeld opgesteld op basis waarvan geconcludeerd werd dat er sprake is van ondermijnende criminaliteit in Zutphen. Uit de opgehaalde signalen kwamen de volgende fenomenen als belangrijkste naar voren: witwassen, drugs/hennep, mensenhandel, fraude, onaantastbaren (patsers/windhappers/ buurtkoningen) en louche locaties.

De meest concreet aanwijsbare verschijningsvorm van ondermijnende criminaliteit in Zutphen is drugscriminaliteit. In de periode 2020-2024 is er 26 keer een maatregel door de burgemeester getroffen op een pand op grond van de Opiumwet, waarvan 14 keer een sluiting. Daarnaast is op grond van de Gemeentewet 2 x een pand gesloten vanwege overlast/gevaar in relatie tot drugshandel en zijn bestuurlijke maatregelen opgelegd aan drugsdealers die op straat handelen (lasten onder dwangsom/gebiedsverboden). Opgemerkt wordt dat het hier gaat om een fractie van de daadwerkelijke drugsproblematiek in Zutphen, zoals uit de gesprekken met politie blijkt.

In de periode 2020 tot 2024 zijn in het samenwerkingsverband RIEC (Regionaal Informatie- en Expertisecentrum) 12 casussen vanuit de gemeente Zutphen opgepakt. Dit zijn casussen waarbij meerdere ketenpartners betrokken zijn om tot een integrale aanpak van een ondermijningsprobleem te komen. In deze casussen ging het om uiteenlopende thematiek als drugshandel, mensenhandel, zorgfraude, witwassen en (faillissements)fraude, voertuigcriminaliteit.

Daarnaast is het goed om te realiseren dat we niet weten wat we niet zien. Criminelen doen er alles aan om onder de radar te blijven. Er is geen enkele reden om aan te nemen dat wat zich in andere gemeenten aan ondermijnende criminaliteit afspeelt, zich ook niet in Zutphen afspeelt. Juist daarom is het van belang om te investeren in de aanpak van ondermijning, onder andere door controles en het onderzoeken van signalen van ondermijning.

Wij ontvangen signalen van ondermijning, met name via het meldpunt ondermijning en Meld Misdaad Anoniem. Dit jaar zijn tot dusver 55 meldingen geregistreerd. Ook hierin komt drugs als het meest gemelde concrete thema onderwerp naar voren. Enkele meldingen hebben betrekking op uitbuiting/prostitutie/onverklaarbaar bezit. Daarnaast wordt melding gedaan over vermoedens van adresfraude/uitkeringsfraude. Dit betreft niet altijd meldingen die betrekking hebben op een vorm van ondermijning. Op basis van meldingen wordt bekeken of er sprake is van een ondermijningssignaal en op welke wijze dit concreet gemaakt kan worden aan de hand van feitelijke informatie.

2. Welke risico's zijn bekend vanuit het veiligheidsbeeld van de gemeente Zutphen?

In het ondermijningsbeeld voor Zutphen in 2018 zijn met name de volgende punten genoemd. Kwetsbaarheden zijn de ligging aan/bereikbaarheid via de IJssel, een grote hoeveelheid zorgaanbieders, veel sociaal zwakkeren, gebrek aan een domeinoverstijgende aanpak/strategie, gebrek aan controle bij zorgaanbieders, onoverzichtelijke bedrijfsterreinen/loodsen, aanwezigheid van coffeeshops, kamerverhuur en de horeca als criminele ontmoetingsplek en de aanwezigheid van witte vlekken (fenomenen waar weinig zicht op is).

3. Wat is de aard en omvang van de schade die door ondermijning in 2024 is ontstaan?

De aard en omvang van schade door ondermijning in 2024 is niet concreet vast te stellen. In de eerste plaats kunnen we de exacte omvang van ondermijnende criminaliteit niet vaststellen, dus ook de schade die hier een gevolg van is is niet concreet te maken, met uitzondering van de kosten van het opruimen van drugsafval in 2024. De kosten hiervan bedroegen € 5.350,- voor de gemeente Zutphen, waarbij wij aantekenen dat de totale kosten voor de overheid groter waren omdat het grootste deel van de betreffende dumping op grondgebied van de gemeente Lochem werd aangetroffen.

Meer in het algemeen kan worden aangegeven dat de grootste schade van ondermijning maatschappelijk van aard is, wat overigens ook kosten met zich meebrengt. Dit betreft in de eerste plaats sociale schade: criminelen maken misbruik van kwetsbaren in de samenleving door hen afhankelijk te maken en gebruik te maken van hun woning, hen in te zetten voor klusjes (zoals drugs dealen). Deze vorm van maatschappelijke schade zien we in Zutphen in casuïstiek veel terug.

Andere schadelijke maatschappelijke effecten zijn normvervaging, aantasting van de leefbaarheid van wijken en buurten, toename van gevoelens van onveiligheid en aantasting van het vertrouwen in de overheid. Verder is er sprake van aantasting van het economische systeem doordat crimineel geld in bedrijven wordt ingebracht. Dit tast de concurrentiepositie van bonafide bedrijven aan. Ondermijning tast ook het rechtvaardigheids- en eerlijkheidsgevoel aan: mensen raken gefrustreerd als criminelen rijk worden zonder eerlijk te werken, terwijl zij zich wel aan de regels houden.

4. Is er sprake van intimidatie van bestuurders of ambtenaren in de gemeente Zutphen?

Intimidatie van bestuurders of ambtenaren komt voor, bijvoorbeeld in de vorm van dreigende taal, druk uitoefenen of pogingen tot beïnvloeding. Dit is zorgelijk, omdat het de integriteit en onafhankelijkheid van het bestuur onder druk kan zetten. We nemen dit serieus en werken aan bewustwording en weerbaarheid van de organisatie en het melden van incidenten. Daarnaast doen we bij strafbare feiten aangifte bij de politie.

5. In hoeveel gevallen is er aangifte gedaan en kregen die een gevolg in juridische zin?

Slechts een beperkt aantal incidenten met intimidatie of agressie tegen bestuurders en ambtenaren leidt tot aangifte en veroordeling omdat intimidatie vaak subtiel of mondeling is, waardoor het lastig te bewijzen is.

6. Wat is de prognose voor 2025 op basis van wat nu bekend is?

Zoals uit bovenstaande antwoorden blijkt, kunnen wij niet een concrete prognose maken voor 2025. Ondermijning is een fenomeen dat zich sluipenderwijs in de maatschappij opbouwt en dat niet met enkele interventies op korte

termijn verdwenen is. Tevens is het een fenomeen dat om voortdurende alertheid vraagt en specifieke inzet om signalen te herkennen en op te halen en deze informatie op te werken en op te volgen.

Daarnaast werken we sinds een aantal maanden in een nieuwe beveiligde omgeving waarin signalen van ondermijning worden opgebouwd tot dossiers en deze dossiers worden verrijkt met openbare bronnen en interne informatie. Dit geeft ons de mogelijkheid om onze eigen informatiepositie te versterken en te komen tot interventies. Uiteraard binnen de regels die gelden voor privacy en informatiedeling.

Wij verwachten dat het aantal meldingen zich voortzet overeenkomstig de voorgaande jaren. Wel merken wij in de eerste helft van het jaar een toename van het aantal bestuurlijke rapportages van de politie dat betrekking heeft op vormen van (drugs)criminaliteit.

Overigens wijzen wij u er verder ook op dat op 4 september een beeldvormende vergadering gepland staat, waarin u zult worden bijgepraat op het thema ondermijning.

Tot slot

Wij vertrouwen erop uw vragen hiermee voldoende beantwoord te hebben. Graag geven wij u een nadere toelichting, als dat niet zo is.

Met vriendelijke groet,

burgemeester en wethouders van Zutphen,
de burgemeester,

de secretaris,